

IZPISÚA

Crònica d'una caiguda

Rellevat el director del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona

JOSEP CORBELLA
Barcelona

Per una vegada, la culpa no ha estat de les retallades. El relleu del mediàtic científic Juan Carlos Izpisúa a la direcció del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona (CMRB) es deu al fet que no ha aconseguit convertir-lo en un centre d'investigació competitiu, segons el patronat de la institució.

Ningú no qüestiona que Izpisúa és un molt bon investigador i que ha fet contribucions científiques importants en biologia del desenvolupament i en cèl·lules mare. Però ha estat un mal director del CMRB que ha prioritzat el seu laboratori de l'Institut Salk de La Jolla (Califòrnia, EUA) i que ha renunciat a reclutar grups d'investigació d'excel·lència a Barcelona. En canvi, ha fet servir el CMRB per reforçar les seves pròpies investigacions dirigides des de Califòrnia.

Dilluns el patronat va nomenar Àngel Raya, que va ser deixeble d'Izpisúa, nou director per reflotar el centre. El relleu es farà sense retallades. L'aportació de les administracions al CMRB continuarà sent de 3,4 mil-

lions d'euro anuals, aportats al 50% per la Generalitat i l'Estat. El personal del centre es mantindrà, així com el Banc de Línies Cel·lulars, que dirigeix la biòloga Anna Veiga.

CAUSA DEL RELLEU

Izpisúa no ha aconseguit fer del CMRB un centre de recerca competitiu

lions d'euro anuals, aportats al 50% per la Generalitat i l'Estat. El personal del centre es mantindrà, així com el Banc de Línies Cel·lulars, que dirigeix la biòloga Anna Veiga.

Dos membres del patronat –Carles Constante, del Departament de Salut, i Josep M. Martorell, del d'Economia i Coneixement– van dir ahir que la ruptura amb Izpisúa s'havia fet

de mutu acord i que no era ni una destitució ni una dimissió. Izpisúa havia refusat les propostes que se li havien fet els darrers mesos sobre el CMRB i les dues parts van acordar a la tardor que havia d'abandonar la direcció del centre.

Ahir *La Vanguardia* es va posar en contacte amb l'investigador per correu electrònic, però va contestar que "quan vaig presentar la dimissió em vaig convèncer que no era bo fer cap comentari per la meua banda".

Per entendre l'ascens i caiguda de Juan Carlos Izpisúa a Barcelona convé fer un flashback a l'any 2004, quan es va fundar el CMRB. Eren temps d'expansió per a la ciència a Espanya i per a

Visites esporàdiques.

Izpisúa, al Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona. Durant els deu anys que ha estat director del centre, l'investigador ha mantingut la base principal a Califòrnia i ha visitat Barcelona diverses vegades l'any

XAVIER CERVERA / ARXIU

les investigacions de medicina regenerativa al món. A Catalunya, en pocs anys s'havien creat centres com l'Institut de Ciències Fotòniques (ICFO), el Centre de Regulació Genòmica (CRG) o l'Institut de Recerca Biomèdica (IRB) amb l'objectiu de convertir-se en excel·lents. I la medicina regenerativa era un camp d'investigació emergent que havia nascut amb la promesa de curar malalties greus amb cèl·lules mare.

Izpisúa, que havia desenvolupat gran part de la seva carrera als Estats Units i era un investigador de prestigi en el camp de la biologia del desenvolupament, va arribar com la figura clau que podia crear a Barcelona un centre de medicina regenerativa amb ambició d'excel·lència. Dotat d'una gran capacitat de persuasió, va seduir la llavors consellera Marina Geli perquè donés suport al projecte, va convèncer els patrons de la Funda-

ció Cellex perquè l'equipessin –una inversió superior als quatre milions d'euros– i fins i tot va convèncer la Reina Sofia perquè assistís a la inauguració de la nova seu el 2006, en el que va ser el primer acte de suport explícit de la Corona a la investigació amb embrions.

Izpisúa va assumir la direcció del CMRB sense renunciar a continuar dirigint el seu laboratori a l'Institut Salk de Califòrnia. A més, en lloc de fixar bons in-

vestigadors per al CMRB perquè desenvolupessin les seves pròpies línies d'investigació i convertissin Barcelona en una de les capitals europees de la medicina regenerativa, que era l'objectiu inicial, es va estimar més que els investigadors del centre treballassin en les línies d'investigació que ell dirigia des de Califòrnia.

Es va crear una situació insòlita que la comunitat científica va començar a criticar en veu baixa. La Fundació Cellex, descontenta amb la gestió d'Izpisúa, va ser la primera que es va desvincular del CMRB un cop complert el compromís inicial d'equipar el centre.

No hi havia cap cas comparable entre els molts investigadors establerts en altres països que col·laboraven amb centres d'investigació espanyols. Mentre els Joan Massagué, Valentí Fuster o Ignacio Cirac ajudaven amb generositat a crear una comunitat científica potent a Espanya, Izpisúa feia ús de recursos de la ciència espanyola per al seu propi benefici.

Però Izpisúa era molt Izpisúa. Continuava tenint el suport incondicional de Marina Geli, que va ser consellera de Salut fins al 2010. Va obtenir, també, el suport de Cristina Garmendia, ministra de Ciència i Innovació entre el 2008 i el 2011, que havia treballat amb Izpisúa quan era presidenta de l'empresa de biotecnologia Genetrix. I el CMRB va continuar funcionant, no com un centre d'investigació propi de Catalunya, sinó com a centre satèl·lit del laboratori d'Izpisúa a l'Institut Salk de Califòrnia.

Després de deu anys de funcionament i d'uns 30 milions d'euros d'inversió pública, els resultats no han complert les expectatives inicials del centre. En aquests deu anys, el Consell Europeu de Recerca (o ERC, que inverteix en projectes d'investigació atenent només a criteris d'excel·lència) no li ha finançat ni un sol projecte. I ha tingut un sol investigador Icrea (Àngel Raya, que va haver de marxar perquè Izpisúa li impedia créixer com a investigador i que ara torna al CMRB com a director). Aquest balanç contrasta amb el d'altres centres creats al principi de la

dècada passada, com l'ICFO, el CRG o l'IRB, que tenen desenes d'investigadors *icrees* i que sumen desenes de projectes finançats per l'ERC.

Al llarg d'aquests deu anys, el CMRB ha participat en investigacions importants de cèl·lules mare. Però han estat investigacions liderades des de Califòrnia, no des de Barcelona, i que no han reportat beneficis a la comunitat científica local.

La pèrdua de suport d'Izpisúa entre les institucions polítiques que formen part del patronat del CMRB, combinada amb el context de crisi, han precipitat que se n'hagi qüestionat la gestió com a director. Abans de pactar la seva sortida, el patronat li va proposar d'augmentar la dedica-

DIRECCIÓ QÜESTIONADA

El CMRB s'havia convertit en un satèl·lit del laboratori d'Izpisúa a Califòrnia

SENSE RETALLADES

Generalitat i Govern central mantindran íntegrament l'aportació al centre

ció al CMRB per convertir-lo en el centre competitiu que pretenia ser des del principi. Però Izpisúa, molt abocat a les seves pròpies línies d'investigació, va declinar la proposta.

"El centre necessitava una direcció més ambiciosa", va declarar ahir Andreu Mas-Colell, conseller d'Economia i Coneixement. "El que ens hauria agradat més hauria estat que acceptés dedicar-se al CMRB a temps complet. Però és legítim que s'estimi més continuar a l'Institut Salk i prioritzar les seves investigacions. També és legítim que la Generalitat i el Govern central vulguem que el CMRB es convertís en un centre d'excel·lència".

De cara al futur, Mas-Colell no descarta que Izpisúa pugui continuar col·laborant amb el CMRB com a investigador en projectes conjunts amb l'Institut Salk. ●